

Generaldirektören

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

2021-03-17

2020/4138

REMISSVAR

**Naturvårdsverkets förslag till revideringar av miljöledningsförfordningen,
dnr M2020/01705/Nm**

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har ombetts lämna synpunkter på Naturvårdsverkets förslag till revideringar av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Ökat fokus på strategiskt och systematiskt miljöarbete

Vi ser positivt på de föreslagna förändringar i förordningen som innebär ökat fokus på ett strategiskt och systematiskt miljöarbete och arbete mot ständig förbättring. Det är bra att frågeformuläret kompletteras med frågor om det systematiska miljöarbetet, t.ex. interna revisioner, ledningens genomgång och uppföljning av resultat. Det är också positivt att det tydliggörs att myndigheternas miljömål ska bidra till de globala målen för hållbar utveckling. Vi stödjer också förslaget att förordningen anpassas bättre till standarden ISO 14001:2015 genom att inkludera moment från denna. Det är positivt att det kriterium i poäng- och rankingsystemet för miljöledningsrapporteringen som ger poäng för certifiering behålls. Naturvårdsverket föreslår att vissa begrepp förtydligas och definieras i förordningen. Bland annat gäller det begreppen direkt och indirekt miljöpåverkan samt betydande miljöpåverkan och livscykelperspektiv. Dessa begrepp kan tolkas olika och vi anser att det finns ett stort behov av att tydliggöra begreppen. Det är viktigt att de definitioner som tas upp i förordningen inte avviker från definitioner som finns i ISO 14001:2015.

Myndigheters uppdrag

I redovisningen finns en del oklarheter ifråga om vad som ingår i en myndighets uppdrag och inte. Vi anser att det borde framgå att det finns en stor bredd i statliga myndigheters uppdrag och verksamheter. Det är exempelvis stor skillnad på t.ex. infrastrukturmyndigheters uppdrag och universitet och högskolors uppdrag. På sidan 10 anges att statliga myndigheter påverkar miljön dels i genomförandet av sina uppdrag, dels via bland annat kontorsverksamhet, tjänsteresor och inköp. I Svenska kraftnäts uppdrag ingår bl.a. att bygga ut och underhålla transmissionsnätet för el. För att genomföra uppdraget gör vi omfattande inköp,

dvs. handlar upp entreprenader som har en stor miljöpåverkan. Vi anser att det är oklart vad Naturvårdsverket i sammanhanget menar med ”inköp”.

Begreppen direkt och indirekt miljöpåverkan

En av de största förändringarna av förordningen som föreslås är att myndigheternas rapportering av indirekt miljöpåverkan ska utgå som krav. Som motiv anges att förordningens funktion som styrmedel behöver renodlas i relation till annan lagstiftning och andra styrsignaler, samtidigt som tillämpningsområdet avgränsas till den miljöpåverkan som myndigheterna själva har direkt rådighet över. Samtidigt anges att ett syfte med uppdraget att föreslå förändringar i miljöledningsförordningen var att stärka de statliga myndigheternas roll i arbetet för att nå de nationella miljömålen samt bidra till genomförandet av miljödimensionen i FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030). Vi anser att förslaget att endast fokusera på direkt miljöpåverkan motverkar detta syfte. Dock är det genomgående i redovisningen otydligt vad som egentligen menas med direkt respektive indirekt miljöpåverkan.

Av avsnitt 4.2.3 framgår att Naturvårdsverket anser att styrningen och uppföljningen av myndigheters arbete med indirekt miljöpåverkan, genom kärnverksamheten, primärt sker utifrån myndighetsuppdrag, annan lagstiftning och styrning på miljöområdet och inte via miljöledningsförordningen. Indirekt miljöpåverkan beskrivs här som ”den miljöpåverkan som följer av myndighetsutövningen”.

I avsnitt 4.2.4 föreslår Naturvårdsverket att definitionen av direkt miljöpåverkan justeras i förordningen till att avse ”en förändring i miljön som uppkommer vid genomförandet av myndighetens verksamhet”. Av texten framgår att direkt miljöpåverkan i miljöledningssammanhang framför allt avser aktiviteter kopplade till tjänsteutövningen, till exempel tjänsteresor, energianvändning och kontorsverksamhet. Naturvårdsverket menar att genom att förordningen konkretiseras och förtydligas genom att fokusera på direkt miljöpåverkan kommer det att ge ökade effekter i miljön. Om man med direkt miljöpåverkan menar endast tjänsteresor, kontorsverksamhet och liknande stämmer inte detta påståendet för Svenska kraftnäts verksamhet. Den typen av miljöaspekter utgör vår verksamhets minst betydande miljöpåverkan.

I den fortsatta texten anges dock att även miljöpåverkan från maskiner, dvs fordon som används som arbetsredskap för att fullgöra myndighetens uppdrag till exempel patrullering, tillsyn och drift av färjor, föreslås ingå i begreppet direkt miljöpåverkan. Även miljöpåverkan från aktiviteter som utförs av annan part på uppdrag av myndigheten i de fall myndigheten väljer att inte utföra sitt uppdrag med egen personal ska omfattas. För Svenska kraftnäts del kan detta tolkas som att stora delar av vår verksamhet i genomförandet av vårt uppdrag

(kärnverksamheten), dvs. bygg- och anläggningsverksamhet samt underhållsverksamhet trots allt ska inkluderas i rapporteringen.

Med hänvisning till beskrivningarna i de två föregående styckena är det för oss oklart vad Naturvårdsverket egentligen menar med begreppet direkt miljöpåverkan. Detta måste förtydligas i förordningen och i de vägledningar och definitioner som ska utarbetas.

Oavsett vad som avses med direkt respektive indirekt miljöpåverkan anser vi att det är viktigt att myndigheter med en betydande miljöpåverkan, positiv såväl som negativ, i sina uppdrag och sin kärnverksamhet även fortsättningsvis får möjlighet att redovisa denna i rapporteringen enligt förordningen, möjligen som en frivillig del. Det finns annars en risk att rapporteringen till Naturvårdsverket inte följer scopet av myndigheternas egna miljöledningssystem vilket vore olyckligt. Vi vill därför föreslå att fråga 4. i formulärets del 1 ("Vilka av myndighetens aktiviteter har en betydande direkt eller indirekt påverkan på miljön?") ska vara kvar.

Upphandlingar med livscykelperspektiv

Att integrera miljöhänsyn i inköpsprocessens samtliga faser i linje med kraven i ISO 14001:2015 är relevant, men förslagen i avsnitt 4.3.3 är alltför långtgående. Vi anser att kraven endast bör ställas för större upphandlingar och/eller upphandlingar som omfattar betydande miljöaspekter eller miljörisker. Svenska kraftnät stödjer förslaget till ny lydelse av 13 § att myndigheten ska anpassa sina upphandlingar utifrån ett livscykelperspektiv när det är möjligt och relevant.

Vi ser att det kommer att behövas verktyg i form av vägledningar, beräkningsmodeller och schabloner för att myndigheterna ska kunna besvara den nya frågan i frågeformuläret om miljökrav i upphandlingar utifrån ett livscykelperspektiv. Naturvårdsverket eller Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att stödja myndigheterna genom att utveckla sådana verktyg.

Förändringar i frågeformuläret

Av redovisningen framgår att uppdraget omfattar att även se över ändamålsenliga förenklingar i rapporteringen. Detta är bra, men vi vill framhålla att förenklingar inte per automatik innebär förbättring och större användarvänlighet. Förenklingar kan ibland leda till försämringar om man inte uppmärksammar att förutsättningar och arbetssätt kan skilja sig mellan myndigheterna. Det måste finnas möjlighet att ta del av transparenta grunddata i de fall en myndighet inte kan dra nytta av en förenkling. Ett exempel på en förenkling som skapat stora problem för oss är den befintliga rapporteringsmallen för CO₂-utsläpp där vissa av vår verksamhets utsläppsdata inte passar in.

Vi stödjer förslaget att i så stor utsträckning som möjligt använda fasta svarsalternativ i frågeformuläret. Dock kan det även här skapas problem om

svarsalternativen inte passar myndighetens förutsättningar. Det måste i så fall finnas möjlighet att utveckla sitt svar i fri text.

När det gäller de mer specifika förslagen till förändringar i rapportformulärets del 2, dvs. uppföljning av miljöledningsarbetets effekter, har vi särskilt uppmärksammat den nya lydelsen av punkten om utsläpp från maskiner och fordon. Ändringen innebär en betydande skillnad mot tidigare då det nu bara är utsläpp från maskiner och fordon som används för transporter som ska redovisas och inte utsläpp från maskiner och fordon som utför olika arbetsmoment. Vi ställer oss frågande till syftet med den ändrade lydelsen.

När det gäller rapporteringen av CO₂-utsläpp saknar vi en punkt för konsulter resor. Dessa utsläpp kan vara betydande men kommer idag inte med i rapporteringen.

Vi stödjer förslaget att rapporteringen av andel upphandlingar där miljökrav ställts fortsättningsvis endast ska omfatta det ekonomiska värdet av upphandling och inte antalet upphandlingar.

En ny fråga i formuläret handlar om huruvida myndigheten vid avrop mot statliga ramavtal har ställt egna miljökrav, "där så har varit möjligt". Vår synpunkt är att det istället skulle stå "där så funnits behov". De statliga ramavtalen innehåller ofta redan bra miljökrav varför vi i de flesta fall inte ser att det finns behov av att ställa ytterligare krav.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lotta Medelius-Bredhe efter föredragning av Eva Bergius. I ärendets handläggning har även avdelningschef Lennart Gustafsson och tf. enhetschef Karolina Viksten deltagit.

Sundbyberg, dag som ovan

Lotta Medelius-Bredhe

Eva Bergius